

Jerzy Starnawski

Wanda Achremowiczowa (1901-1974)

Rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza 9, 204-206

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jerzy Sturnawski

WANDA ACHREMOWICZOWA

(2 września 1901-13 marca 1974)

Wanda Achremowiczowa urodziła się 2 września 1901 roku w Gudelach w powiecie oszmiańskim jako córka Witolda Nowodworskiego (zm. 1923), profesora historii nowożytnej w Nieżynie w guberni czernihowskiej, od 1921 r. w Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. Ukończyła szkołę średnią z rosyjskim językiem wykładowym, ale z domu wyniosła umiłowanie i znajomość zarówno dziejów Polski jak i polskiej literatury. W roku 1921 rozpoczęła w Wilnie studia w zakresie filologii polskiej głównie pod kierunkiem prof. Stanisława Pigonia. Należała do studentek zaangażowanych w pracę naukową i społeczną; w roku 1924 w II zeszycie „Alma Mater Vilmensis” opublikowała swą pracę seminaryjną pt. *Kilka uwag o tragizmie „Kleopatry”* Norwida¹. Konieczność wykonywania pracy zarobkowej na stanowisku nauczycielki szkół, spowodowana śmiercią ojca, uniemożliwiła jej szybkie ukończenie studiów. Magisterium uzyskała w roku 1930.

Od 1926 r. była żoną artysty-grafika Gracjana Achrem-Achremowicza, któremu poświęciła biogram w *Słowniku pracowników książki polskiej* (1972). Zajęta domem i wychowaniem trzech synów, a nadto wykonująca z wielką starannością zawód nauczycielki szkoły średniej, znajdowała czas na publicystykę; jej artykuły (i wiersze) ukazywały się raz po raz w wileńskich czasopiśmie. Przez krótki czas (1933-1935) redagowała czasopismo młodzieżowe, również przemawiała do młodzieży przez radio wileńskie.

W latach 1945-1947 uczyła w gimnazjum i liceum w Tucholi, w latach 1947-1950 w szkołach średnich lubelskich. Od r. 1950 związała się z KUL, najpierw przez szereg lat jako starsza asystentka, później przeszła na godziny zleczone. W latach lubelskich wróciła do intensywnej pracy naukowej. *Kleopatra* Norwida była jej „tematem życia”. W „Rocznikach Humanistycznych” ogłosiła rozdział planowanej monografii pt. *Rola obrzędowości w „Kleopatrze”* Norwida², w „Pamiętniku Literackim” rozprawę filologiczną pt. *Nad autografem i tekstem „Kleopatry”*³. Z umiłowanym utworem łączy się rozprawa pt. *Norwid o wojnie i tragedii*⁴ i drobniejsze pt. *O „egiptianach” Cypriana Norwida*⁵.

Aktywna uczestniczka posiedzeń lubelskiego oddziału Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza i prelegentka udzielająca się w pewnych latach „w terenie” włączyła się do zbiorowego hołdu humanistów KUL składanego w Roku Mickiewiczowskim 1955 największemu poecie, ogłosiła artykuł pt. *Uwagi o roli dźwięku w poezji Mickiewicza*⁶.

Jako dydaktyk uniwersytecki związana była Achremowiczowa przede wszystkim z prof. Feliksem Araszkiewiczem, pod jego kierunkiem prowadziła ćwiczenia (zastępczo również wykłady) z metodyki nauczania polskiego języka i literatury. W zeszycie „Roczników Humanistycznych” poświęconym, już pośmiertnie, Araszkiewiczowi opublikowała artykuł do jego zainteresowań dostosowany pt. *Dole i niedole dyrektorów towarzystw teatralnych. Obrazki z życia teatru w Lublinie i w Lubelskiem w wieku XIX*⁷. O Araszkiewiczzu w związku z jego książką *Dzieła i twórcy* pisała na łamach „Polonisty”⁸.

Prowadzenie zajęć z „metodyki” znalazło odbicie w szeregu prac o tym profilu. Wnikliwą recenzję podręcznika Stanisława Jerschiny, Zdzisława Libery i Eugeniusza Sawrymowicza przeznaczonego na I półrocze X klasy ogłosiła na łamach „Kamieny”⁹. W „Bibliotece Analiz Literackich” wydała (1959) parokrotnie później wznowione opracowanie *Nad Niemnem* Elizy Orzeszkowej i również wznowione opracowanie *Ślubów panieńskich* Aleksandra Fredry (1964). Posłowiem opatrzyła *Zemstę* Fredry w wydaniu PZWS (1962).

Wydała rozproszone studia Karola Wiktora Zawodzińskiego dotyczące poezji pt. *Wśród poetów* (1964); w ostatnich latach, po przedwczesnym przejściu na emeryturę spowodowanym kalectwem (utrata słuchu od lat utrudniała jej realizację doskonale przemyślanych koncepcyjnie ćwiczeń uniwersyteckich) zajęła się problemem miłosierdzia w literaturze polskiej¹⁰, przede wszystkim jednak zamierzała doprowadzić do końca swą pracę nad *Kleopatą*. Przygotowywała wydanie tego utworu w BN z obszernym wstępem monograficznym. Śmierć w dniu 13 marca 1974 r. zabrała ją w momencie, gdy rozpoczynała przerwany proces pracy i wnoszenie poprawek w maszynopisie po recenzji wewnętrznej.

Ubył polonistycie pracownik skromny, rzetelny, prawdziwie miłujący swą niwę i miłujący młodzież, człowiek szlachetny i wzniosły¹¹.

Przypisy

¹ R. 2:1924 s. 26-38.

² T. 4 z. 1:1954 s. 209-235.

³ R. 49:1958 z. 2 s. 531-554.

- ⁴ „Zeszyty Naukowe KUL” R. 3:1960 z. 2 s. 31-44.
- ⁵ Sprawozdania TNKUL R. 11:1960, druk. 1961 s. 47-51.
- ⁶ „Roczniki Humanistyczne” t. 5:1955, druk. 1956, s. 101-140.
- ⁷ „Roczniki Humanistyczne” t. 15 z. 1:1967 s. 103-112.
- ⁸ Badacz — krytyk — pedagog. „Polonista” R. 2:1959 nr 5 s. 3-7.
- ⁹ Romantyzm w klasie X. „Kamena” R. 24:1957 nr 9-10 s. 4-5, 11.
- ¹⁰ Problematyka miłosierdzia w literaturze polskiej. W: *Ewangelia Miłosierdzia*. Poznań 1970 s. 315-378; Problematyka miłosierdzia Bożego w literaturze polskiej. W: *Powołanie człowieka*. T. 2. Poznań 1972 s. 393-462.
- ¹¹ Obszerniejsze wspomnienie ogłosił piszący te słowa w „Pamiętniku Literackim” (R. 65 : 1974 z. 3 s. 421 - 424).